ИЮНЬ 2 пятница 1939 он № 124 (2764) Сэн 10 мүнгэ

Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei, negedexi zarlalgiin, Gurbadugaar Seessi

NACIONAALЬNOSTЬNUUDAI SOVEEDEI ZASEDAANI TUXAI

Informacioonno medeesel

1939 onoi main 28

Main 28-nai yderei 11 çaasta, Kreemlьde, SSSR-ei Verxoovno Soveedei zasedaaniiin zaal soo, Nacionaalьnostьnuudai Soveedei gurbadaxi zasedaani bolbo.

Nacionaalьnostьnuudai Soveedei tyryylegşe depytaad N. M. Şveernig zasedaaniiiji xytelene.

Xelsexe zyilde—1939 onoi, SSSR-ei gyrenei biydzeed ba 1937 onoi torşo sooxi, SSSR-ei gyrenei biydzeediiji dyyrgelge bolgohon tuxai doklaad tuşaa preeni.

Preenide depytaaduud R. X. Velibekoov (Armiaanska SSR, Vediinske ookrug), G. A. Karkariaan (Nagoorno-Karabaaxska avtonoomna ooblastь, Stepanakeertske ookrug), A. Kazakpaajev (Kazaaxska SSR, Akmoliinska ookrug), SSSR-ei tekstiilьne promiişlennostiiin Aradai Komissaar A. P. Kosiigin, depytaad Abdyraxmaanova (Yzbeekske SSR, Taşkeentske—Ordzonikiidzevske ookrug), A. K. Gelьdiijev (Tyrkmeenske SSR, Kaliininska ookrug), G. N. Bazuulin (Tadziikska SSR, Geermske ookrug), A.I. Geekman (Povoolziiin Neemcyydei ASSR, Griimmske ookrug), V. A. Vesniiin (Kabardiino-Balkaarska ASSR, Oktiaabrьska ookrug), SSSR-ei, ediee xooloi promiişlennostiiin Aradai Komissaar nyx. V. P. Zootov ba M. I. Ibragiimov (Kriimske ASSR, Baaxçisaraiska ookrug), yge xelebed.

Eneegeer Nacionaalьnostьnuudai Soveedei gurbadugaar Seessiiin gurbadaxi zasedaani xaagdana.

SOJUUZAI SOVEEDEI ZASEDAANI TUXAI

Informacioonno medeesel

1939 onoi main 28

Main 28-nai ydeşiin 6 çaasta, Kreemlьde, SSSR-ei Verxoovno Soveedei zasedaaniiin zaal soo, Sojuuzai Soveedei dyrbedexi zasedaani bolbo.

Sojuuzai Soveedei tyryylegşe depytaad A. A. Andreejev zasedaaniiiji xytelene.

Xelsexe zyilde—1939 onoi, SSSR-ei gyrenei biydzeed ba 1937 onoi torşo sooxi, SSSR-ei gyrenei biydzeediiji dyyrgelge bolgohon tuxai doklaad tuşaa preeni.

Preenide depytaaduud N. Ja. Nataleeviç (Beloryysske SSR, Slyycke ookrug), T. Kulaatov (Kirgiizske SSR, Dzalaal-Abaadska ookrug), V. A. Maliişev (Moskoovsko ooblastь, Koloomenske ookrug) ba O. F Lioonova (Moskvaa goorod, Sverdloovsko ookrug) yge xelebed.

Sojuuzai Soveed bolbol preeniiin tygesxelde, doklaadçigai SSSR-ei Finaansiin Aradai Komissaar nyx. A.G. Zveerevei ba Sojuuzai Soveedei biydzeetne komiissiin çleen sodoklaadçig depytaad K. I. Nikolaajevaagai tygesxelei ygenyydiiji sonosobo.

Terenei hyylde, Sojuuzai Soveed bolbol 1939 onoi, SSSR-ei gyrenei biydzeediiji golosovaalalgada ba batalalgada orohon baina.

Sojuuzai Soveed bolbol Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Sojuuzai, 1939 onoi, gyrenei biydzeed tuxai zakooniiji, statьjaanuudaaranь unşalgiiji xeze—tyryyşeer statьjaa statьjaagaaranь, udaa teenь, byxildenь negen duugaar batalba.

Depytaad G. P. Bytieenkiin duradxalaar, Sojuuzai Soveed bolbol SSSR-ei Verxoovno Soveedei Seessiiin xelsexe zyilnyydei xojordoxi asuudaliiji, SSSR-ei, Barilgiin Promiişlennostiiin Aradai Komissariaadiiji bii bolgoxo tuxai, tereşelen xelsexe zyilnyydei gurbadaxi asuudaliiji—Sojuuzna respyyblikenyydte Avtomobiilьna Traansportiin Aradai Komissaarnuudiiji bii bolgoxo tuxai—Sojuuzai Soveedei ba Nacionaalьnostьnuudai Soveedei xamtarhan zasedaani deere sonosxo ba zybşen xelsexe gehen togtooliiji abba.

Eneegeer, Sojuuzai Soveedei gurbadugaar Seessiiin dyrbedexi zasedaani xaagdaba.

Niu-Ioorkdoxi ulasxoorondiin viistavke deere SSSR-ei povilьoon.

ZURAG DEERE: Өөrehөө-yngete şuluugaar xegdehen, RSFSR-ei geerb. *(Fotoxrooniko)*

1939 onoi main 28-ai, Seessiiin zasedaaninuudai dnevniig

NACIONAALЬNOSTЬNUUDAI SOVEEDTE

Main 28-ai ygleenei 11 çaasta, Kreemlevske Jixe dvoreecte, Nacionaalьnostьnuudai Soveedei gurbadaxi zasedaani neegdee. 1939 ondo, SSSR-ei gyrenei biydzeed ba 1937 onoi torşo soo SSSR-ei gyrenei biydzeediiji gyisedxelge tuxai doklaadiiji zybşen xelselge yrgelzelee.

Loozanuudta, paarti ba praviitelьstviin xytelberiledşed, SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei çleengyyd, aradai komissaarnuud bailsaba.

Zasedaaniiin tyryylegşe—Nacionaalьnostьnuudai Soveedei tyryylegşe depytaad Şveernig N. M. bolbol depytaad R. X. Velikobeekovte yge ygebe.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei xaralgada oruulagdahan, 1939 ondo, SSSR-ei gyrenei biydzeedei projeekt bolbol,—depytaad Velikobeekov xelene,—soveed gyrenei ulam byri urgan baigaa xyse şadaliiji byxii delxeide demonstriirovalhan, aguujixe şuxala dokymeent myn.

Seessiiin xaralgada tabigdahan, 1939 ondo Armiaanska SSR-ei biydzeedei projeektiiji xarakterizovaalxa zuuraa, respyblikaanska biydzeed xadaa yngeregşe zilei biydzeedtei sasuulza yzee haa, niieed urgaa, 135,8 millioon tyxerig boloo geze depytaad Velikobeekov temdeglene. Depytaad Velikobeekov bolbol Armiaanska SSR-ei zaiiuulaşagyi zarim xeregselnyydiiji, SSSR-ei gyrenei biydzeedte xaraalxiinь Seessiiiguina.

Depytaad Karkariaan G. A. xadaa Seessiiin xaralgada oruulagdahan, 1939 ondo SSSR-ei gyrenei biydzeedei projeektiiji batalxa tuxai, terenei urda tee vestypaalhan depytaaduudai duradxalnuudtai negedene. Sojuuzna praviitelьstvo bolbol Azerbaidzaanska SSR-ei azalşaai azabaidaliijinь halzaruulxada—gegeerelde, enxe elyyriiji saxilgada ba busad socialьno-kylьtyyrne xemzeejabuulganuudta ugaa jixe syymiiji zoriuulna geze nyx. Karkariaan temdeglene. Depytaad Karkariaan xadaa Terterseesiin barilgiiji ene zilde dyyrgexiiji ba ene zorilgodo respyblikiin biydzeedte 700 mian tyxerig oruulxiiji guina.

Depytaad Kazakpaajev bolbol Kazaxstaanai biydzeed xadaa staalinska xojor tabanzilyydei torşo soo 21 daxinhaa ylyy urgaa geze temdeglene. Zegesji kapitaliis oron bolbol zaltiin iime teempenyydiiji medenegyi. Respyyblike dotor, promiişlennostiiin tomonuud şinenyyd oçaaguud baiguulagdaa. Neftinoosno Embiiske ton tomo raioon eksploataacada oroo. Balxaaşta, Çimkeentede ba Riidderte ton tomonuud predprijaatinuud urgaza baina.

Depytaad Kazakpaajev bolbol Kazaaxska respyyblikede olon daxin jabadag, SSSR-ei Narkomfiinai revizoornuud xadaa niutaguudta biydzeetne-finaansova disciplinieji hulaar bexizyylne geze finaansova oorganuudai xydelmeriiiji, vestypleeni soogoo kritikovaalna.

SSSR-ei tekstiilьne promiişlennostiiin Aradai Komissaar nyxer A. P. Kosiigin yge abba.

Tere xadaa praviitelьstvaar xaraalagdahan, tekstiilьne promiişlennostiiiji xygzyylxe zamuud tuxai xelebe. Priadiilьna oboruudovaniiin xyse şadalanь jixe bolzo baina. Gansal xlopçaatobymaazna promiişlennostьdo, gurba millioon şaxuu vereteen eksploataacada oruulagdaxa johotoi. Dunda Aazida, Baruun Sibiirьte ba oronoi busad raioonuudta şinenyyd predprijaatinuud baiguulagdaxanь.

Oboruudovaniiiji byteesiin talaar, kapitaliis jamarşji oronoi urdanь oroxo—ene, manai zaiiuulaşagyi zorilgo bolbol ton bogonixon bolzorto şiidxegdehen baixa johotoi geze nyx. Kosiigin xelene.

Xlopçaatobymaazna promiişlennostь bolbol 1938 ondo xangaltagyi xydelmerilөө. Gyrenei prograamma xadaa miil 89,3 proceent dyyrgegdenxei. Ene zilei negedexi kvaartalda, tekstiilьne promiişlennostьdo nileed debzelte boloo. Xlopçaatobymaazna tkaaninuudai talaar dyrben hariin plaan bolbol 100,6 proceent dyyrgegdee. Oron xadaa plaanhaa ylyy, 7779 miangan meetr tkaaniiiji abba, şerstianoi promiişlennostь bolbol plaanhaa ylyy 546 miangan meetr şerstianoi tkaaninuudiiji ygeze, ene yjede, daabariaa 101, 4 proceent dyyrgee. Utahanai promiişlennostь xadaa 4 hariingaa plaanhaa ylyy, 889 miangan meetr tkaaniiiji gargaba. Lioonoi promiişlennostь muu xydelmeriIne. 1939 onoi 4 hariin torşo soo xeden zuu miangaad meetr izdeelinyyd dutuu ygtehen baina.

Nyxer Kosiigin xadaa şine predprijaatinuudiiji barilgiin muu beledxelde, seessiin xaixaramziiji xanduulza, SSSR-ei Gosplaan bolbol 1940 ondo, kapitaalьna barilgiin plaan tabilgiiji, 1939 onoi sentiaabrь-oktiaabrьhaa xoino bişe dyyrgexiijinь xysebe. Ene xadaa barilgada sag soogoo beldexe, xede millioon tyxerigiiji orondoo ekonoomiixo argabaidaliiji ygexe baina.

Ene zilde, xlopçaatobymaazna promiişlennostь bolbol yngeregşe zileixihee, 350 millioon meetr jixe tkaaninuudiiji ygexe johotoi.

Oron xadaa ene zilde, 291 millioon meetr lioonoi tkaaninuudiiji abxa johotoi. Nyx. Kosiigin bolbol tekstiilьşçigyyd xadaa geegdengihee tyryy bolxiin tulada byxii xyselnyydee zoriuulxa beze geze seessiiji naiduulna. Narkomzaag bolbol lioon ba konopliooji muu beledxene. Nyx.Kosiigin xadaa lioon ba penьkodzytoovsko kylьtyyrenyydei beledxelgiiji, Narkomzaaghaa tekstiilьne promiişlennostiiin narkomaadta damzuulan ygexe tuxai asuudaliiji tabiba.

Depytaad Abdyraxmaanova tribyyn deere garba.

—Biydzeedemnai galxamşag daa,—tere xelene,—bideneriiji bajarluulna. Yzbekistaanai biydzeed bolbol 1400 millioon tyxerigөөr todorxoilogdoo. Ene xadaa ugaa jixe syymme myn. Paarti ba praviitelьstvo bolbol manai azabaidaliiji ulam byri bajartai ba zaziitoçna bolgoxiin tula, zөөrinyydiiji xairalnagyi. Ede zөөrinyydtenь, şinenyyd faabrikanuud, zavooduud, şinenyyd hurguulinuud, bolьniicanuud, jaaslinuud baiguulagdaxa baina.

Depytaad A.K. Gelьdiijev bolbol oboroonno xemzeejabuulganuudta, biydzeedeer xaraalagdahan assignovaaninuud xadaa inag exe oronoigoo oboroono şadabariiiji bexizyylxe gehen byxii soveed aradai durazorigiiji todorxoilno. Biydzeedte, leeninske-staalinska nacionaalьna poliitikiin priincipyydenь tereşelen elite todorxoilogdonxoi. Eneende zişeenь Tyrkmeenske respyyblike bolno. 1924 onhoo xoişo terenei biydzeedenь 47-hoo ylyy daxin urgaa.

Depytaad G, N. Bazyylinde yge ygetebe.

Oboroonno xemzeejabuulganuudta zoriuulagdahan, 40 milliaardhaa deeşe assignovaaniiiji amarşalxa zuuraa, nyxer Bazyylin bolbol pograniiçna respyyblike bolxo Tadziigske SSR-ei azalşad xadaa nyxer Staalinai zaabarinuudiiji xatuugaar hanaza, soveed xiliiji oiroo xyrteşegyi bolgoxiin tula byxii xemzeenyydiiji abna geze medyylbe.

Saaşadaa depytaad Bazyylin bolbol ene zilde, Stalinabaadta, ooperno jixe teaatrai barilgiiji dyyrgexiin tula Tadziigska SSR-ei assignovaaninuudai jixe bolgolgiiji biydzeedte xaraalxiinь guiba ba myn tereşelen Stalinabaadta bairiin gernyydei barilgada, Tadziigska SSR-te xargiinuudai barilgada, Kanibadaamda avtoremoontno zavoodoi barilgada assignovaaninuudiiji jixe bolgoxiinь guiba.

— Seessi bolbol,—depytaad A. I. Geekman xelene,—manai socialiis exe oronoi oboroonodo xaraalagdahan gargaşanuudiiji negenhanalaar haişaaxa ba xysed batalaxa beze geze hananab, uşaranь, praviitelьstvaar xaraalagdahan xemzeejabuulganuud xadaa manai oronoi araduudai intereesyydte xysed xariuusana.

Depytaad Geekman A. I. xadaa Povoolziiin Neemcyydei ASSR-ei biydzeedei xelbereşegyi urgaltiiji todorxoi ciifrnyydeer illiystriirovelbe, biydzeedenь, yngeregşe zileixitei sasuulaa haa, 172 proceent jixe bolhon ba 1939 ondo, 110800 miangan tyxerigөөr projektiirovelegdebe.

— Manai socialiis oobşestvodo,—depytaad V. A. Vesniin xelene,—tvoorçestviin ton şine stiimyl—socialiis exe orondoo xaluun inaglalga ba aradtaa tuhatai baixiin dura xysel bolbol şiidxexii udxaşanartai boloo. Byxii oroniiji ezelhen, socialiis tvoorçesko azalai gaixamşag yzegdel—staxaanovska xydeleөn bolbol exe orondoo xaluun inaglalgahaa, aradtaa slyyzbe xexe gehen dura xyselhөө urgan garhan baina.

— Bidener bolbol,—depytaad Vesniin xelene,—manai oronoi oboroonodo 40 milliaard 885 millioon tyxerig assignovaalxa gehen duradxaliiji, tusagaar xangaltiin medereltеigeer ugtanabdi.

— 1939 ondo gyrenei biydzeediiji manai seessieer abalga xadaa kommunizm teeşe oşozo jabahan zamaar, aguujixe Staalinai xytelze jabahan zamaar, ilalta tyges manai jabalgiin ynen zaloogonь myn (Nerjeme aplodismeentnyyd).

SSSR-ei ediee xooloi promiişlennostiiin Aradai Komissaar nyxer V. P. Zootovto yge ygtebe. Tere xadaa SSSR-ei ediee xooloi promiişlennostiiin urgaltiiji ba tereenei saaşadaa xygzexe perspektiivyydiiji todorxoi ciifrnyydeer illiystriirovelbe. Zişeenь, yşөө 1932 ondo saaxar gargalga 820 miangan toonno baigaa, 1938 ondo—2,5 millioon toonno, xarin 1940 ondo, saaxar gargalgiin prograammanь 3,5 millioon tyxerigөөr xaraalagdaba.

Ene zilde, ediee xooloi promiişlennostiiin şinenyyd predprijaatinuudiiji baiguulgada ba rekonstryykcelelgede 752 millioon tyxerig oruulagdaxa baina.

Depytaad Ibraiimov M. I, bolbol SSSR ei Narkomfiinai xydelmeri tuxai xeden azaglaltanuudiiji xebe. SSSR-ei Verxoovno Soveedei xojordugaar seessi xadaa,—tere xelene,—doxoodoi ylemze togtuuritai istooçniguudiiji baiguulza, niutagai biydzeediiji bexizyylxe tuxai şiidxeberi gargahan baigaa. Ene şiidxeberinь esestee xyrter yşөөl dyyrgegdeegyi.

— 1939 onoi biydzeediiji amzaltatalgaar dyyrgelge bolbol manai tuilaltanuudiiji ulam arbidxaxa, manai paartiiin XVIII sjeezdeer tabigdahan, ekonomiiçeska gol zorilgo—oiriin 10-15 zilnyydei torşo soo tyryy kapitaliis oronuudiiji, tereşelen ekonomiiçeska talaaraa xysexe ba xyseze urdanь oroxo gehen zorilgii dyyrgelgiiji tyrgedxexiin argabaidalnuudiiji bidenerte olgoxo baina.

Depytaad Ibraiimovai vestypleeniiin hyyleer, Nacionaalьnostьnuudai Soveedei gurbadugaar zasedaani xaagdaba.

(TASS).

SOJUUZAI SOVEEDTE

Main 28-nai ydeşe, Kreemlevske Jixe dvoreec soo, Sojuuzai Soveedei dyrbedexi zasedaani bolbo.

Paarti ba praviitelьstviin xytelberilegşed, SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei çleengyyd, aradai komissarnuud bolbol loozanuudta huuba,

Zasedaaniiiji xytelberilegşe—Sojuuzai Soveedei tyryylegşe nyx. A. A. Andreejev bolbol depytaad N. Ja. Nataleeviçde yge ygebe.

Depytaad Nataleeviç xadaa Sojuuzai Soveedei biydzeetne komiissaar oruulagdahan zahabarinuudiijinь xaraadaa abaad, 1939 onoi, SSSR-ei gyrenei biydzeediiji batalxa tuxai eneenei urda tee vestypaalhan depytaaduudai duradxalnuudiijinь demzebe.

—BSSR-ei biydzeed deerehee zişee abza xaraa haa, doxoodoinь ba gargaşiinь toonuud bolbol Sojuuzna respyyblikenyydei azaxiin ba kylьtyyreinь xysentygesөөr xygzeze baihiinь xaruulna—geze depytaad Nataleeviç todorxoilon xelebe.

Biydzeed tuşa azaglalgada oroxo zuuraa, xede xeden Sojuuzna respyyblikenyydte, tereen soohoo Beloryysside bii bolgogdohon şine raionuud, narkomaaduudai xeregselnyydtenь zoriuulagdahan assignovaaniiiji daxin xaraza yzexiiji duradxaba.

Tere xadaa Beloryyssiiin SSR-ei energetiiçeske azaxii ba baira baidalalai barilganuudta şuxala xereglegdexe nemelte zөөriiiji, 1939 onoi biydzeed soo xaraalaxiiji, seessihee erihen baina.

Depytaad T. Kulaatov tribyyn deere.

—Kirgiiz aradai socialiis kylьtyyreinь xysen tyges xygzelte ba Kirgiizei aradai azaxiidaxi amzaltanь xadaa,—geze tere xelene,—respyyblikiingee biydzeed soo eli todoor xaragdana. Staalinska xojordugaar Tabanzil soo respyblikaanska biydzeedenь 51,6 millioon tyxerighөө 264 millioon tyxerig xyrter urgaba. Kirgiizske SSR-ei 1939 onoinь biydzeed xadaa yngeregşe zileixihee 12,9 proceenteer jixe boloo.

Depytaad Kulaatov bolbol 1939 onoi biydzeedei projeekt soo, SSSR-ei oborooniiji saaşadanь bexizyylgiin assignovaaniiin eli huuri ezelhiinь, tusxai xangaltataigaar temdeglebe.

Depytaad Maliişev V. A. xadaa Gurbadugaar Seessiiin batalalgada tabigdahan, SSSR-ei, gyrenei biydzeed bolbol oronoi azaxiin baidalda şiidxexii roolьtoi baihan maşiinabaiguulalgiiji ulam saaşanь dyyren xemzeegeerenь bexizyylgiiji ba delgeryylgiiji xangana geze temdeglehen baina. Tereenei hyyleer, depytaad O. F. Leoonova yge xeleze, Seessiiin batalalgada tabigdahan, 1939 onoi gyrenei biydzeed xadaa manai oronoi saaşadaa halbaran xygzeltiin, aradai zol zargalta azabaidalainь ulam urgaltiin biydzeed bolno geze medyylbe.

—Manai jediinstviin bata bexiijinь,manai xyse şadalai aguujixe baihiinь, exe orondoo xizaarlaşagyi durtai baihiimnai, byxii delxei xarag le! Xyntyreltenei geeni—sesen voozdь Staalinaa toiron, kommuniis paartijaa toiron, manai oronoi nigtaar zagsahiijinь byxii delxei xarag le—gehen, depytaad Leoonovaagai ygiinь tygesxeliiji, zaal xadaa nerjeme aplodismeentnyydeer ugtaba.

Preenide yge xelelge dyyrebe. Sojuuzai Soveedei tyryylegşe, depytaad A. A. Andreejev bolbol doklaad xelegşe, SSSR-ei finaansiin Narkoom nyxer A. G. Zveerevte yge ygebe.

—Sojuuzai Soveedei ba Nacionaalьnostьnuudai Soveedei zasedaaninuud deere,—geze tere xelene,—1939 onoi, SSSR-ei gyrenei biydzeed bolbol nariaar zybşen xelsegdebe. Vestypaalhan depytaaduud bolbol bultadaa, praviitelьstvaar tabigdahan

(Yrgelzelelenь 2-doxi niuurta).

Sojuuzai Soveedte

(Yrgelzelel. Exinь 1-dexi niuurta).

biydzeediiji negen duugaar haişaahan baina. Tabigdahan biydzeediiji negen duugaar haişaalga xadaa tere bolbol manai oronoi aradai intereesyydte, BKP(b)-ein istoriiçeska XVIII sjeezdeer tabigdahan, tede zorilgonuudta taaranzoxildoxo baihiinь yşөө daxin gerşelne.

Sojuuzai Soveedei biydzeetne komiissaar oruulagdahan xubilaltanuudai rezylьtaadta, gyrenei biydzeedei doxood xadaa 491 millioon tyxerigөөr jixe bolxo johotoi, tiigeed, gargaşanь 152,6 millioon tyxerigөөr baga bolxo johotoi baina.

—SSSR-ei Aradai komissaarnarai Soveed xadaa,—geze nyx. Zveerev xelene,—biydzeetne komiissiin tere duradxaliiji zoxistoi geze toolohonoinь tuxai depytaaduudta medyylxiiji, namda daalgahan baigaa.

Nyxer Zveerev bolbol nemelte assignovaaniiin tuxai xeden depytaaduudhaa orohon asuudalnuudtanь xariuusahan baina. Tereşelen, finaansova oorganuudai deejatelьnostiiin tuxai depytaaduudai kriitikiijinь ton zyb deere olozo, zybşөөhen baina.

Nyxer Zveerev ygejөө tygesxexe zuuraa, xelene:

—1939 onoi, gyrenei biydzeed bolbol aradai azaxiin plaantai zoxilduulan tabigdahan ba araduudai aguujixe voozdь nyxer Staalinaar ba paartiiin XVIII sjeezdeer manai oronoi urda tabigdahan zorilgonuudiiji gyisedxexe xysen tyges zebseg bolon slyziilne. **(Nerjeme aplodismeentnyyd).**

Tiigeed, Sojuuzai Soveedei Biydzeetne komiissiin çleen, sodoklaadçig, depytaad K. I. Nikolaajevaada yge ygtebe. Tere xadaa SSSR-ei Sovnarkoomoor batalan abtahan ba gurbadugaar Seessiiin batalalgada tabigdahan, SSSR-ei gyrenei biydzeediiji, yge xelegşed byxenei negen duugaar haişaahanainь tuxai, tusxailan temdeglebe.

Sojuuzai Soveed bolbol 1939 onoi, SSSR-ei gyrenei biydzeediiji batalalga ba golosovaalalgada orobo. Sojuuzai Soveed bolbol biydzeediiji doxooduu-

ZURAG DEERE: Kislovoodsk kyroort. Saananь—gostiinica intyriist (TASS-iin fotoxrooniko)

dainь, gargaşanuudainь razdeelnyydeer, xarin sojuuzna biydzeediiji — doxooduudainь razdeelnyydeer ba veedomstvnyydeerenь gargaşanuudiijinь zaaza, niite itoogoinь talaar—gargaşalalgiinь çaastiiiji xaraza yzexe ba batalxa gehen, depytaad K. I. Nikolaajevaagai duradxaliiji ababa.

Eneenei hyyleer, biydzeediiji unşalga ba batalalga exilbe.

Tiigeed, Sojuuzai Soveed bolbol „Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Sojuuzai, 1939 onoi gyrenei biydzeedei tuxai zakooniiji“ statьjaa byxeniijinь unşaza, tereenei hyyleer byxiidenь negen duugaar batalba.

Sojuuzai Soveed xadaa depytaad G. N. Byteenkiin duradxalaar, togtoomziiji batalan ababa.

„SSSR-ei promiişlenna barilgiin Narkomaadiiji baiguulxa ba Sojuuzna respyyblikenyydte, aviomobiilьna traansportiin Narkomaaduudiiji bii bolgoxo tuxai doklaaduud — Seessiiin xelsexe zyilnyydei xojordoxi, gurbadaxi asuudalnuudiijinь, main 29-de ydeşiin 6 çaasta, Sojuuzai Soveedei ba Nacioonaalьnostьnuudai Soveedei xamtarahan zasedaani deere duulaxa ba zybşen xelsexe“

Eneegeer, Sojuuzai Soveedei dyrbedegeer zasedaaninь dyyrebe. (TASS)

Irkyytske ba Çitiinske ooblastьnuudtai sorevnovaanida tyryy huuri ezelje!

Paar xaxalalgiin teempiiji xurdadxaxa

Paar xaxalalgiiji sag bolzor soonь, erxim şanartaigaar yngergelge bolbol ynder urgasa xuriaaxiin zaloogonь bolno.

Gebeş, Kabaanskiin aimagai xytelberilegşed bolbol ene kampaaniiiji xeregseedeggyi baina gebel, tus aimagai gazartariaalangai tahagai medeegeer, paar xaxalalgiin plaan xadaa arai geze 2,9% dyyrgegdehen gexe gy, ali 18025 gektaar plaantai aad, tereenhee 522 gektaar xaxalhan baina.

Xabarai ertiin tariigiiji dyyrgexetejee xamta, parovoi kampaaniiiji exilxe johotoi baibaşji, aimagai gazartariaalangai tahagiiji daagşa nyxer Lisiicki xadaa kolxoozniguudiiji ba kolxoozuudiiji ene xydelmeride mobilizovaalaagyi ba paar xaxalalgiin jabasa tuxai jamarşji medeegyi huudag baigaa.

Aimag soogoo nileed hainaar xydelmerilze baihan, Kraasnojaarskiin selьsoveedei „Main negen“ kolxooz bolbol mynөө 200 gektaar xaxalaad baina. Tereşelen, olon kolxoozuud ba selьsoveedyyd bolbol paar beledxelgiiji erşemteigeer jabuulza baina.

Myn, tus aimag dotor, parovoi kampaaniiiji main 28 xyrter maassovaar exileedyi baihan kolxoozuud ba selьsoveedyyd bii baina. Zişeelxede, Batuurinska, Tarakaanovska ba Briaanska selьsoveedyydei kolxoozuudai xytelberilegşed bolbol „byxii tariigaa dyyrgeed, paariiji exilxe“ ba „boroo xylieexe“ gehen eelzee barimtalza baina. Ilangajaa Kabaanskiin raioondo, ene xabar xadaa uha ba şiig boroogoor elbeg baigaa.

Ene uşarhaa, paar xaxalalgiiji yni exilxe xeregtei hen. Mynөө paar xaxalxadaa, agrotexniiçeske zaabarinuudiiji ton zybөөr saxixa şuxala. Gynzegiigөөr xaxalalga, xaxalalgiin hyylde bornoilolgo, kylьtivaacalga—egeel ede xadaa gazarta şiig noitiiji elbegeer sugluulxiin tylөө, burtag ybehenyydiiji ygeixexiin tylөө temeseliiji şiidxexe baina. Gen. **Bazaanov.**

Geegdeleinь gol şaltagaanuud

Selengiin aimag bolbol paar xaxalalgaaraa serьjoozno geegdeltei baina. Aimag dotoroo paar xaxalalgiin plaaniiji 32,6% dyyrgee. Selendyymiin somonoi kolxoozuud xadaa plaanaa arai geze 3 proceent, Noovo-Selengiin somon—5% dyyrgeed baina.

Xydelmerieө zybөөr organizovaalhan, socialiis sorevnovaani ba tyryy staxaanovcuudai oopeduudiiji yrgenөөr delgeryylhen kolxoozuud ba selьsoveedyyd bolbol parovoi kampaaniiiji amzaltataigaar jabuulza baina. Zagastain ba Deede-Byxenei selьsoveedyyd bolbol paar xaxalalgiin kampaaniiin plaaniiji 50 proceent dyyrgee.

Gadna, tezeelei, texniiçeske ba ovoşçnoi kylьtyyrenvydei tariigiiji myn tahalduulxiin ajuulda xyrgeze baina. Zişeenь, Tamçiin, Nojoxonoi ba busad somonuud xadaa ogoroodoi tariigiiji exileedyi baina.

Paar xaxalalga ba oroin kylьtyyrenyydei tariigiin xangaltagyigөөr jabaza baihanai gol şaltagaaniinь gebel, kolxoozuudai, MTS-uudai ba aimagaişji organizaacanuudai xytelberilegşed bolbol tyryyşyylei oopediiji, socialiis sorevnovaaniiiji delgeryylgiin talaar, jamarşji xemzeenyydiiji abnagyi.

Dondukoov.

Sag soonь goriuuçaar xanganagyi

Xoriiin aimagai, Aşangiin somonoi, Leeninei neremzete kolxoozoi paar xaxalalga deerenь xydelmerilze baigaa Xoriiin MTS-iin traaktorna brigaada bolbol ton muugaar xydelmerilze baina. Ene brigaada xadaa tus kolxoozdo 200 gektaar paar xaxalxa plaantai aad, tereneigee oroidoo 50 gektaariiji xaxalaad baina.

Tus brigaada bolbol xabarai tariiga deere xydelmerilxedөө, plaanaa sag yrgelze dyyrgedeggyi ba traaktornuudanь ebderdeg baigaa.

Parovoi kampaanida exilze xydelmerilhөөr, ene brigaada bolbol 4 podşiipniguudaa xailuulhan ba şuxala materiaalnuudtaa xariuusalgagyigөөr xandaza, 16 kilograamm avtool ygei bolgood, avtoolgyi deerehee, traaktornuudaa 3 syytke soo xydelmerigyi baigaa. Myn, Xoriiin MTS-iin direekce bolbol tus traaktorna brigaadada goriuuçiiji sag soonь ygөөgyi deereheenь, 2 syytke soo xydelmeriiөөgyi baina. Tedeenhee gadna, ene brigaadiin traaktornuudanь eldeb şaltagaanuudaar 380 çaas miin baihan baina.

Traktoriistnuudainь dunda azalai disciplііne ton hula. Xoriiin MTS-iin xytelberilegşed bolbol brigaadiingaa bodoto baidaliiji medexegyi baixa jym. **Dam. Zam**

ZURAG DEERE: Zaluu piloot—agaariiji tamaragşa Aali Kondraatьjeva, „SSSR—VR-У“ aerostaad deere, erxim niidelge xebe. (TASS-iin fotoxrooniko).

Центральна газетэнүүдһээ

Сочидо Курортно сезон

Хара далайн эрьеэр, Кавказда угаа дулаан болоо. Далайн уһанай дулаанинь 16-17 градус. Розо, глипинии, каштаннууд ба сагаан акаци, эдэ—сэсэглээ.

Сочидо 56 санаторинууд ба амаралтын гэрнүүд нээгдээ. Эндэ 8500 амарагшад ба үбэшэн хүнүүд сугларaад байна. Энээнһээ гадна, 850 курсовочнигууд ерээ. Мацестын ванна зданинууд хадаа үдэрэй 4000 шахуу хүнүүдые ваннада оруулна.

Санаторинуудта концертнүүд ба спортивна праздниггууд үнгэргэгдэнэ. Мүнөө Сочидо, Горькийн нэрэмжэтэ ростовско театр, РСФСР-эй габияата артист Ю. А. Завадскиин хүтэлбэри доро, „Буутай хүн“, „Павел Греков“ ба бусад спектакльнуудые табижа байна.

Хара далайн эрьеэр, Кавказда туристнууд ба экскурсантнууд ерэжэ байна. Түрүүшын туристнуудай группа—Куйбышевай нэрэмжэтэ Московско инженерно-байгуулалтын институдай студентнүүд ерэжэ, Гаграхдахи туристска лагерине абаһан байна.

(„Правдаһаа“)

Заозерно сопкоһоо баруун—хилэ хүртэр

Майн 30-да, Заозерно легендарна сопкодо, 11200 километр газарта велосипедээр ябалгын старт болоо. Велосипедээр ябалгын маршрудынь, дооро заагдаһан городуудаар гараха байна: Ворошилов (Уссурийска) — Хабаровск— Биробиджан—Чита—Улан-Удэ—Иркутск—Красноярск—Новосибирск —Омск—Тюмень—Свердловск—Казань —Горький— Москва— Минск —Баруун хилэ.

Командын составта—Хасан нуурай райондо болоһон байлдаанда хабаадалсагшад, мүнөө, Комсомольско-на-Амуре ба Хабаровскын заводуудта хүдэлмэрилжэ байһан—нүхэд П. Федосеев, А. Кошелев, Т. Гоголев ба А. Баханов гэгшэд байна.

Командорынь, 1937 ондо Комсомольскоһоо — Москва хүртэр велосипедээр ябалгада хабаадалсаһан нүхэр Тимохов томилогдоо.

Велосипедээр ябалгада хабаадалсагшад хадаа замдаа ябахадаа, оборонно ба осоавиахимай хүдэлмэри, ороной хамагаалалгада физкультурнигуудай боевой бэлэн байһан тухай рапортнуудые суглуулха байна.

Команда хадаа сутка соо дунда жэшээгээр 140--150 километр ябахаар тухайлна.

(„Известиһээ“)

Эрхим вожатануудые шагналга

-Пионерскэ арбаад мянгаа вожатануудай дунда комсомольско хүндэтэ хэрэгээ д... ралдаг, гайхамшагта вожатанууд үсөөн бэшэ бии.

Эдэнэрэй дундаһаа, ВЛКСМ-эй центральна комитедэй сп... циальна тогтоомжоор, ко... мунистическэ хүмүүжэлг... хэрэгтэ амжалтануудые туй... һанайнгаа түлөө үнэтэ под... рогаар шагнагдаһан байн... Хамтадаа 90 вожатанууд ш... нагдаа. Эдэнэр, пионерн... дэй бодото вожагууд г... бэеэ харуулаа. Жэшээлхэ... Калинин городой 13-дахи ... сэд бэшэ дунда һургуули... старша вожата нүхэр Дубко... хадаа һуралсалай шанар... дээшэлүүлхын түлөө тэм... лые боевойгоор органи... валжа шадаһан байна Мү... тус һургуули болбол, ус... ваемостиин талаар т... һууринуудай нэгые эзэлнэ...

(“Комсомольско правдаһа...

Kylьtyyrne bolgoxo

Zede. Burgaltain somoniiji obsluuzivaldag nege selьpoo bii. Tereenei 4-dexi otdeleeninь, ton xangaltagyi bairatai gebel, balgaahan şingi ger soo baidag.

Ene geriinь negeşji sonxogyi, zosooxinь ton xaranxii ba uitan. Gadna, ed tovaarnuudiinь ene tere ugluugaar, eb emxigyi xajaatai xebtexe jym. Zarimaniinь şoroi toohondo daragdaşahan baidag uşarnuud ali olontq yzegdene.

Iime tula, selьpoogoinь tyryylegşe nyx. Banzaarov, endexi kolxoozoinь tyryylegşe nyx. Banzaragşaajev gegşed tus magaziiniiji kylьtyyrne bairatai bolgoxo johotoi.

Kolxooznig,

Buriaadai myzeinyydei istoorihoo

Myzei bolbol manai Buriaad-Mongoldo, өөriingөө istooritoi baina. Teed, ene istoorinь gazeedei xronikaalьna zameetke bolzo ba „Soveedske myzei“ zurnaalda bişegdexehee bişe, xaanaş toiilogdodoggyi.

Myzein istoori xadaa Zabaikaalьda XIX veegei hyyleer exilhen baina. Niutagai xydelmerilegşedei, hurgagşanarai, vraaçnuudai, politiiçeske xeregeer sylegdegşedei yysxeleer, 1889 ondo Xiaagtiin myzei organizovaalagdaa hen. Niutagai zonoi demzelgeteigeer, tere xadaa Zabaikaaliiin krajeveedçeske (oroniutagaa şinzelen yzexe) myzei bolhon baigaa. Niutagaingaa baidaliiji, bajaligiiji ba xiliin saanaxi gyrenyydiiji (Xitad, Mongol ba Japoon) xaruulhan olon eksponaaduud sugluulagdahan baigaa. Ene myzei 1894 ondo Orod Geografiiçeska Oobşçestviin Troickosaavska-Xiaagtiin tahagai sostaavta orohon jym. Tere saghaa xoişo, krajeveedçeske xydelmeri zarim xedii hergeze exilee hen. Tus tahaganь istooriiin, arxiologiin, etnograafiiin, fauuniin ba zabaikaaliiin floor tuşaa 20 şaxuu xydelmerinyydiiji xeblen gargahan baina. Myzeide sugluulagdahan eksponaaduudanь, oronoi nauuçna organizaacanuudai xydelmeride ba myn xiliin saanaşji yrgenөөr xereglegdehen baina.

Tiixede, myzei xadaa nauuçna-şinzelelgiin xydelmeri jabuulxa zөөrigyi baigaa. Ene xydelmeri, krajeveedçeske xydelmerilegşedei xysөөr, centraalьna nauuçna organizaacanuudai zөөri deere jabuulagdadag baigaa. Soveed zasagai baiguulagdaxadanь, ene myzei bolbol gyrenei jediinne biydzeedte oruulagdaa. Soveed zasagai yjede, myzein xydelmeri xyseteigөөr xygzebe.

Myzein bii bolhonhoonь xoişo 35 zileinь oi—1926 ondo gyisehen baina. Ooingoo ydernyydte, SSSR-ei obşçeestvenne ba nauuçna organizaacanuudhaa bajarai telegraammanuudiiji oloor abhan baina. Endexi myzei bolbol Jesteestvenne-Istoriiçeska, Istoriiçeska-arxioloogiiin, Etnograafiiin, promiişlenno ba xydөө azaxiin tahaguudtai baigaa.1927 ondo myzein kolleekcenyydte 3.141 noomer ba 45.464 ekzempliaar toologdodog belei.

Vostooçno Sibiirei tyryyşiin myzei xadaa akadeemig Laaksmanai iniciatiivaar organizovaalagdahan baina. Laaksman bolbol ysөөn bişe eksponaaduudiiji sugluulza, Irkyytske myzein tyryyşiinxiee organizovaalagdaxadanь tabihan jym.

Myzein oficiaalьna neelgenь 1805 ondo bolhon gebeş, 1879 ondo jixe tyimer bolxodonь, terenei byxii kolleekcenyydenь şataşahan baigaa.

Dursagdagşa myzei bolbol 1880 ondo niutagai oroduudai ba tyzeemne zonoi aktiivnaar tuhalalsalgataigaar, xojordoxioo neegdehen baixa. Irkyytske gybeernide xabaatai buriaaduud xadaa istooriko-etnografiiçeska xaraaktertai eksponaaduudiiji myzeide durataigaar abaaşadag baigaa.

Balagaanska xojor-klaassna buriaad yçiiliişçiin, tyrelxi xelenei bagşa Boldoonov, ene xeregte ilangajaa aktiivnaar xabaadalsahan baina. Şuxala eksponaaduudiiji sugluulhanai rezylьtaadta, buriaad tahag neegdehen ba tendenь tyryyşiinxiee buriaadai azaxii, şazan şytelge ba baidalanь xaruulagdahan baina.

Mynөө ene myzeide, Buriaad-Mongol tuxai gurba mianganhaa deeşe eksponaaduud bii. Buriaad raioonuudta xeden nauuçna ekspediice gargagdaza, tedenei olhon zyilnyydenь, myzeide oronxoi.

1895 ondo, Çitiin myzei bii bolhon baina. Terenei iniciatiivaar, 1908 ondo Agiin ekspediice organizovaalagdaza, Agiin buriaadai ekonoomikiin ba etnograafiiin tuxai olon materiaalnuud sugluulagdahan baigaa. Ene ekspediiciin rezylьtaadta, 1906 ondo xeden xydelmerinyyd xeblegdehen jym. Çitedexi, buriaadai etnografiiçecka myzei bolbol byxii eksponaaduudtajaa çernosootencuudaar galdagdahan baina. Tere saghaa xolşo, krajeveedçeske xydelmerinyydenь Çitiin myzeitei negedxegdehen gexe.

Zabaikaalьska ooblastiiin, Agiin seloodo 1905 ondo niutagai bagşanarai iniciatiivaar, Agiin missioneerske xojorklaassna yçiiliişçiin dergede, buriaadai, aradai myzei organizovaalagdaba. Ende xadagalagdaza baigaa byxii istoriiçeska, etnografiiçeska ba arxiologiiçeska materiaalnuudiiji negedxexe geze xaraalagdahan baigaa. Ene myzei—10 zilei torşo soo xydelmeriөө yrgelzelөө.

Irkyytske gybeerniiin baihan, Alairai raioonoi Ylьzeite niutagta 1912 ondo folьkloriist P. P. Baatarovaar, krajeveedçeske ger—myzei organizovaalagdaza, tende geoloogi ba mineraloogiiin tahag bajaligaar tabigdahan ba, myn etnograafi, zooloogioor eksponaaduud tabigdahan jym. Baatarov bolbol şubuunai, xulganaanai ba busad amitadai tuxai zoologiiçesko kolleekcenyydiiji sugluulhan baigaa.

Peetr Paavloviç Vsoorgiin duradxalaar, 1890 ondo francuuzska erdemte Poolь Zobbee xadaa ene gertenь—myzeidenь jireze, Alairai buriaadai xelehenei johoor,ynete kolleekcenyydiiji sugluulhan ba tede materiaalnuudaa Pariiz abaaşahan gexe. Ene eksponaaduudanь, Pariiziin etnografiiçeska myzeide tabigdahan baina.

Myn, Booxonoi raioonoi Bilşer niutagta, elite etnoograf Xangaalovaar, ger—myzei organizovaalagdahan jym. Terenei nygşehenei hyyleer, gerei—myzein byxii eksponaaduudanь Irkyytske myzeide ba Ulaan-Ydiin, kylьtyyriin Instityydte (mynөө GIJAALI) abaaşahan baina.

1923 ondo, BMASSR-ei Centraalьna Gyisedxexe Komiteedei togtoomzoor, Ulaan-Yde goorodto (Deede-Yde), krajeveedçeske oblastnoi myzei organizovaalagdaa hen. Eneende: istoriiçeska, etnografiiçeska ba istooriko-revoliycioonno tahaguud baihan ba 1933 onhoo exilen, soveed baiguulaltiin tahag organizovaalagdaa. Myzein tahaguudai ekspoziicinь ton muu şanartai baigaa. Zişeelxede, soveed baiguulaltiin tahag xadaa ynegyi naadanuudaar dyyren sklaad şingi baigaa. Eksponaaduudiinь jamarşji sisteemegyigөөr tabigdanxai ba Sojuuzai amzaltanuudiiji oroidooş xaruuldaggyi hen.

Aradai buzar daisad Jerbaanov ba busad xadaa 1936 ondo, Istooriko-Revoliycioonno myzeide „reorganizaaca“ xehen baigaa. Tiigeed, priroodiin tahaganь xaagdahan ba krajeveedçeske xydelmeri jabuulagdaxaa bolişoo hen. Mynөө, tere xadaa Istooriko-krajeveedçeske bolgogdobo.

1930 ondo Kytyliigte (Irkyystke ooblastiiin, Alairai aimagai ceentr) aimagai gazarai tahagai xydelmerilegşe A. Baazinaar, krajeveed Şaraapovoi tuhalalsalga doro, raioonno myzei organizovaalagdaza, etnograafiiin ba arxioloogiiin olon tooto eksponaaduud sugluulagdahan baigaa. Ene myzei—gurban zil şaxuu baigaad, oroxo gergyi deerehee, xaagdahan ba eksponaaduudiinь BMASSR-ei Narkomfiinei aadres deere elьgeegdehen jym.

1934 ondo, nerlegdegşe aimagai **Xodixaan** niutagai xooznigiiudai, krajeveedçe... jaçeikiin çleengyydei inic... vaar, kolxoozno- krajeveed... ke myzei organizovaalagd... xydөө azaxiin, arxioloogiin... etnograafiiin talaar, olon ... ponaaduudii sugluulhan bol... tedenь 1937 ondo şataşahan... na. Mynөө ene niutagta, my... şine ger barigdahan ba en... kolxoozno viistavke organ... vaalagdaba.

Sibiirei elite yligerşe-kol... zoi darxan, 85 nahatai P... xon Petroov; 50 nahatai ... xooznica-haalişa Jevgeeni... siiliьjevna Dançiinova ba ... viist-kolxooznig Byrşaatov ... rei gegşed aktiivna kraje... dyyd bolno.

1937 onoi nojaabriiin ... Ulaan-Yde goorodto ant... gioozno myzei xadaa erte ... sagai oobşçestviin, şazanai, dovoi stroin, byddiizm ... mailzmiin tuxai tahaguudta... neegdehen jym. Ekspozici... no plooşçadainь xaxadha... xenь, Tybeddexi ba ... goidoxi byddiizm tuşaa m... riaalnuud ezelne. Iime de... hee, endexiiin religioozno... teeme— xristiaanstvo, st... briaadniçestvo ba şamaa... xadaa myzeinь ekspozicio... plaanhaa oroidoo garş... baina.

R. Tygy...

BMASSR-ei krajeveedç... istooriko - revoliycio... myzein nauuçna sotruud...

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Центросоюзная, 19. Телефоны редакции: редактора —3—44; отв. секретаря — 3-23; сельхозотдел — 7—55; промотдел — 7—55.

Уполглавлит 488

Типография НКМИ,